

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH220060
NAZWA
OBSZARU Las Wolność

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [5. STATUS OCHRONY OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH220060	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Las Wolność

1.4. Data opracowania 2009-01	1.5. Data aktualizacji 2025-02
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja: Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres: Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail: kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2009-10
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2012-01
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-03
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 18 lutego 2022 r. w spr. soo Las Wolność (PLH220060)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

[Powrót](#)

Długość geograficzna
17.469

Szerokość geograficzna
53.73

2.2. Powierzchnia [ha]:
335.29

2.3. Obszar morski [%]
0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2 Nazwa regionu

PL63	Pomorskie
------	-----------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

[Powrót](#)

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
7110			3.15		G	B	C	B	C
7140			0.83		G	B	C	B	C
9110			125.8		G	A	C	B	B
9130			14.85		G	C	C	B	C
9190			15.22		G	C	C	C	C
91D0			9.75		G	A	C	A	C
91E0			4.17		G	B	C	B	C

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N17	3.85
N16	95.99
N12	0.16
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Wzniesienie morenowe o bardzo urozmaiconej rzeźbie (deniwelacje do 80 m na odcinku 1 km) jest położone wśród sandrowych równin Borów Tucholskich na południowy zachód od Jeziora Charzykowskiego. Występujący tu kompleks lasów liściastych (kilkusethektarowa wyspa buczyn) wśród generalnie borowego krajobrazu stanowi unikat w regionie. Wśród buczyn w zagłębieniach terenu rozproszone są bory i brzeziny bagienne oraz niewielkie torfowiska, tworząc razem interesujący kompleks siedlisk. Niewielkim, lecz cennym elementem jest także fragment łągu źródłiskowego we wschodniej części obszaru.

4.2. Jakość i znaczenie

Przedmiotami ochrony obszaru są siedliska przyrodnicze: 7170, 7140, 9110, 9130, 9190, 91D0* i 91E0*.

7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)

Torfowisko w zagłębieniu wytopiskowym w wydzieleniu 287b Nadleśnictwa Ryteł, wcześniej wskazywane było jako siedlisko 7140. Dominacja gatunków z klasy Oxycocco – Sphagnetea oraz dobrze wykształcona struktura kępково – dolinkowa wskazują na ombrotroficzny typ zasilania i tym samym na przynależność obiektu do siedliska 7110. Na torfowisku, a zwłaszcza na jego obrzeżu, obserwowana sukcesja drzew – występuje podrost sosny i brzozy omszonej. Obiekt obecnie podlega nieznacznym odwodnieniom - dawna sieć rowów melioracyjnych zarośnięta, ale obecny jest częściowo czynny przepust pod drogą leśną przy północno-wschodniej cz. torfowiska.

Reprezentatywność płatu siedliska 7110 w obszarze określono na podstawie zdjęć fitosocjologicznych i weryfikacji terenowej jako dobrą (B). Dokonano oceny stanu zachowania płatu nowego siedliska w obszarze. Uwzględniając obecną fazę rozwojową zbiorowiska określono jego stan zachowania jako dobry stan zachowania (B). Na podstawie oceny eksperckiej określono następujące oceny składowe: Stopień zachowania struktury = II – dobrze zachowana (dominacja gatunków z klasy Oxycocco – Sphagnetea oraz dobrze wykształcona struktura kępково – dolinkowa); Stopień zachowania funkcji = II – dobre perspektywy (możliwe zachowanie i rozwój struktury zbiorowiska); Możliwość odtworzenia = II – możliwe przy średnim nakładzie środków (uwzględniono aktualny stan roślinności płatu, jego położenie topograficzne oraz zbiorowiska roślinne i użytkowanie terenu w sąsiedztwie. Powierzchnia płatu siedliska w obszarze (3,15 ha) stanowi około 0,1% pow. siedliska w skali kraju, co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$). Z uwagi na małą powierzchnię względną siedliska w obszarze rzutującą na wartość obszaru pod kątem jego znaczenia dla ochrony siedliska 7110 w kraju, przyjęto ocenę ogólną na poziomie znaczącej (C).

7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricetea)

Stopień wykształcenia siedliska odbiega w pewnym stopniu od płatów typowo wykształconych – brakuje części gatunków charakterystycznych, natomiast istotnymi składnikami płatu są gatunki szuwarowe.

Reprezentatywność siedliska ocenia się na dobrą (B). Na podstawie oceny eksperckiej stan zachowania siedliska 7140 określono jako dobry (B), uwzględniając następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury II – dobrze zachowana (w płatach dominują lub współdominują gatunki typowe), stopień zachowania funkcji II – dobre perspektywy zachowania (terenowa ocena ekspercka – usunięcie drzew i krzewów, jako głównego czynnika determinującego stan płatu, znacząco wpłynie na możliwość zachowania funkcji siedliska), możliwości odtworzenia III – trudne (obiekt podlega eutrofizacji). Łączna powierzchnia płatów w obszarze (0,83 ha) stanowi <0,01% pow. siedliska w skali kraju (26400 ha), co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$). Z uwagi na małą powierzchnię względną siedliska w obszarze rzutującą na wartość obszaru pod kątem jego znaczenia dla ochrony siedliska 7110 w kraju, przyjęto ocenę ogólną na poziomie

znaczącej (C).

9110 - Kwaśne buczyny (Luzulo-Fagenion)

Aktualna ocena znaczenia obszaru dla siedliska 9110: Reprezentatywność: A – przeważającą powierzchnię płatów siedliska w obszarze cechuje typowy skład gatunkowy runa i warstwy mszystej, występujący w obrębie w większości dojrzałych, lecz różnowiekowych drzewostanów bukowych. Powierzchnia względna: łączna powierzchnia płatów w obszarze (125,80 ha) stanowi <0,01% pow. siedliska w skali kraju (121000 ha), co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$). Stan zachowania określono obecnie jako dobry (B), uwzględniając następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury II – dobrze zachowana (w płatach dominują gatunki typowe dla siedliska), stopień zachowania funkcji III – średnie perspektywy zachowania (z uwagi na wysoki wiek drzewostanów i użytkowanie rębne na znacznej powierzchni), możliwości odtworzenia II – możliwe przy średnim nakładzie środków (drzewostany częściowo są użytkowane rębnie ale z wykorzystaniem odnowienia naturalnego).

9130 - Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion)

Płat żyznej buczyny cechuje się jednolitym wiekowo, dojrzałym drzewostanem budowanym głównie przez buka, a grupowo również przez dąb i pojedynczo świerk. W lukach i prześwietleniach obficie odnawia się buk, a na znacznej części płatu rozpoczęto już rębnię gniazdową, gdzie wprowadzono także dąb. W składzie gatunkowym runa pod zwartym, starym drzewostanem brak obecnie części gatunków charakterystycznych, a gatunki występujące cechują się niewielkim pokryciem, co może być następstwem silnego zacielenia dna lasu w ostatnich dekadach. Okresowe zaburzenie składu i struktury runa lokalnie jest w znacznej mierze wynikiem orki, przygotowującej drzewostan pod obsiew buka. W miejscach podlegających temu zabiegowi widoczne jest wyższe zróżnicowanie gatunkowe, ale także obecność gatunków nietypowych dla siedliska, świadczących o podwyższeniu i zaburzeniu trofii wierzchnich warstw gleby. Od strony wschodniej, w sąsiedztwie drogi publicznej, widoczny jest zwiększony udział gatunków grądowych i niecharakterystycznych dla siedliska 9130. Zachodnia granica płatu jest wykreślona w sposób umowny, gdyż następuje tu bardzo płynne, mozaikowe przejście do płatów siedliska kwaśnej buczyny 9110, występujących również w postaci niewielkich wysp w obrębie wydzielonego płatu. Ilość martwego drewna w płacie jest niezadowalająca, brakuje zwłaszcza drewna wielkowymiarowego, na skutek sposobu prowadzonej w przeszłości gospodarki leśnej i skrupulatnej dbałości o stan zdrowotny drzewostanów.

Reprezentatywność oszacowano na poziomie znaczącym (C), ponieważ stopień wykształcenia siedliska odbiega znacznie od stanu typowego dla żyznych buczyn niżowych w regionie – w szczególności dotyczy to składu gatunkowego i struktury runa. Powierzchnia względna: łączna powierzchnia aktualnie stwierdzonych płatów siedliska w obszarze (14,85 ha) stanowi <0,01% pow. siedliska w skali kraju (260000 ha), co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$). Na podstawie oceny eksperckiej stan zachowania płatu siedliska 9130 określono jako średni (C), uwzględniając następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury III – średnio zachowana (z uwagi na wyraźne zubożenie kombinacji florystycznej runa, jak i struktury wiekowo-przestrzennej drzewostanów w pozostałym płacie), stopień zachowania funkcji III – średnie perspektywy zachowania (z uwagi na wysoki wiek drzewostanu i planowane użytkowanie rębne na znacznej części powierzchni płatu), możliwości odtworzenia III – trudne (z uwagi na rozmiar i sposób prowadzonego użytkowania rębego oraz potencjalne grądowanie wschodniej części płatu). Uzasadnione jest zatem uzyskanie oceny stanu zachowania struktury i funkcji siedliska do wartości średniej (C).

9190 - Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae)

Na podstawie wykonanej w 2020 r. weryfikacji terenowej oraz dokumentujących ją zdjęć fitosocjologicznych uzyskano ocenę reprezentatywności na poziomie wartości znaczącej (C), z uwagi na stopień wykształcenia siedliska odbiegający znacznie od stanu typowego dla kwaśnych dąbrów – skład runa jest zubożony, a we wszystkich warstwach fitocenozy zaburzone są stosunki ilościowe.

Powierzchnia względna: łączna powierzchnia aktualnie stwierdzonych płatów siedliska w obszarze (15,22 ha) stanowi 0,02% pow. siedliska w skali kraju (66000 ha), co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$).

Na podstawie oceny eksperckiej stan zachowania płatu siedliska 9190 określono jako średni (C), uwzględniając następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury III – średnio zachowana (z uwagi na wyraźne zubożenie kombinacji florystycznej runa, jak i zniekształcenia struktury gatunkowo - przestrzennej drzewostanów w płatach, w tym niski udział dębu), stopień zachowania funkcji III – średnie perspektywy zachowania (z uwagi na prowadzone użytkowanie rębne na znacznej części większego z płatów), możliwości odtworzenia III – trudne (z uwagi na niski udział dębu w drzewostanie, bardzo słabe odnowienie naturalne dębu i dominację buka w odnowieniach naturalnych i sztucznych). Ocena stanu

zachowania struktury i funkcji siedliska osiągnęła wartość średnią - C.

91D0* - Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi-Pinetum, Pino mugo-Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
Reprezentatywność: A (doskonała) - płaty siedliska zajmują łącznie 9,75 ha w granicach obszaru i w większości wykształcone są w sposób wysoce reprezentatywny dla danego zbiorowiska roślinnego, z zachowaną dominacją gatunków typowych; poszczególne płaty w skali obszaru cechuje duże zróżnicowanie (przekrojowość) pod względem reprezentowanej struktury wiekowej, gatunkowej i przestrzennej drzewostanów, a także dominującej postaci runa. Powierzchnia względna: C - łączna powierzchnia aktualnie stwierdzonych płatów siedliska w obszarze (9,75 ha) stanowi 0,02% pow. siedliska w skali kraju (58100 ha) co przekłada się na ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$).

Stan zachowania: A (doskonały) - uwzględniono następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury I – doskonale zachowana (obecny stan wykształcenia siedliska przyrodniczego (jego struktury) w skali obszaru określić należy jako doskonale zachowany, z uwagi na zróżnicowanie struktury i funkcji płatów oraz ich rozkład przestrzenny); stopień zachowania funkcji II – dobre perspektywy zachowania (obecne stadia dynamiczne i tendencje rozwojowe zbiorowisk roślinnych płatów pozwalają na zachowanie struktury tego siedliska w przyszłości, przy uwzględnieniu potencjalnych oddziaływań niekorzystnych); możliwości odtworzenia II – możliwe przy średnim nakładzie środków (uwilgotnienie jest obecnie właściwe ale wymaga stabilizacji warunków hydrologicznych).

Ocena ogólna: C (znacząca) – po uwzględnieniu wszystkich powyższych kryteriów, w tym w szczególności powierzchni względnej siedlisk.

91E0* - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albae, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe

Reprezentatywność: B (dobra) - dwa płaty siedliska stwierdzone w obszarze zajmują łącznie 4,17 ha.

Reprezentują one tylko jeden i dosyć jednolity przestrzennie układ fitosocjologiczny zespołu

Fraxino-Alnetum, zajmujący strefę aktywnych wysięków źródliskowych u podnóża krawędzi wysoczyzny morenowej. Najbardziej reprezentatywne i przewarżające powierzchniowo fragmenty siedliska w skali obszaru cechują się mimo wszystko niepełnym zróżnicowaniem pod względem struktury wiekowej, gatunkowej i przestrzennej drzewostanów, co w ocenie całościowej reprezentatywności siedliska 91E0 w obszarze skłania do utrzymania oceny B (dobrej).

Powierzchnia względna: C - łączna powierzchnia aktualnie stwierdzonych płatów siedliska w obszarze (4,17 ha) stanowi poniżej 0,01% pow. siedliska w skali kraju (106800 ha) co przekłada się na dotychczasową ocenę C ($2\% \geq p > 0\%$).

Stan zachowania: B (dobry) - uwzględniono następujące oceny składowe: stopień zachowania struktury II – dobrze zachowana (obecny stan wykształcenia siedliska przyrodniczego (jego struktury) w skali obszaru określić należy jako dobrze zachowany, z uwagi na umiarkowane zróżnicowanie struktury i funkcji płatów oraz ich skupiony rozkład przestrzenny); stopień zachowania funkcji III – średnie perspektywy zachowania (obecne stadia dynamiczne i tendencje rozwojowe zbiorowisk roślinnych płatów pozwalają na zachowanie struktury tego siedliska w przyszłości, tylko pod warunkiem ograniczenia potencjalnych oddziaływań niekorzystnych, typu użytkowanie rębne lub zmiana warunków hydrologicznych); możliwości odtworzenia II – w obecnym stanie możliwe jest odtwarzanie siedliska przy średnim nakładzie środków (z uwagi na stabilność warunków hydrologicznych i ograniczenia potencjalnego sposobu użytkowania).

Ocena ogólna: C (znacząca) – po uwzględnieniu wszystkich powyższych kryteriów, w tym w szczególności powierzchni względnej siedliska.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
H	B02		i
H	I01		i

M	B02.01		i
M	B02.02		i
M	B02.04		i
M	B07		i
M	K02.01		i
M	K02.03		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
L	X		b

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednoczesne.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ	[%]	
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj	0
	związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
Inna publiczna	0	
Własność łączna lub współwłasność	0	
Prywatna	0	
Nieznana	100	
Suma	100	

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1) 2007, Inwentaryzacja przyrodnicza Natura 2000 w Lasach Państwowych Nadleśnictwo Ryteł 2) 2008, Kujawa-Pawlaczyk J., Pawlaczyk P., Stańko R. Weryfikacja wybranych potencjalnych obszarów Natura 2000 w woj. pomorskim [w tym wstępna mapa siedlisk przyrodniczych i siedlisk roślin Natura 2000 w ostoi, w formie warstw GIS] 3) 2021, Lewczuk M., Bajerowski W., Ćwiklińska P., Śmiarowska J., Przybylski M., Reszka J., Stojański M. Dokumentacja Planu Zadań Ochronnych obszaru Natura 2000 Las Wolność PLH220060 w województwie pomorskim

5. STATUS OCHRONY OBSZARU (OPCJONALNIE)

5.1. Istniejące formy ochrony na poziomie krajowym i regionalnym:

[Powrót](#)

Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]	Kod	Pokrycie [%]
PL03	99.87				

5.2. Powiązanie opisanego obszaru z innymi formami ochrony:

na poziomie krajowym lub regionalnym:

Kod rodzaju	Nazwa terenu	Rodzaj	Pokrycie [%]
PL03	Zaborski Park Krajobrazowy	*	99.87

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Gdańsku
Adres:	Polska Chmielna 54/57 80-748 Gdańsk
Adres e-mail:	sekretariat@gdansk.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐ Tak
☒ Nie, ale jest w przygotowaniu
☐ Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

Tak Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)
